

SILABUS PREDMETA

RIMSKO PRAVO I ISTORIJA PRAVNIH INSTITUCIJA

1. Studijski program: OAS Opšte pravo
2. Vrsta i nivo studija: Osnovne akademske studije
3. Naziv predmeta: Rimsko pravo i istorija pravnih institucija
4. Naziv predmeta na engleskom jeziku: Roman law and the history of legal institutions
5. Nastavnik: prof. dr Nenad Stefanović
6. Status predmeta: Obavezan predmet na osnovnim akademskim studijama
7. Broj ESPB: 10
8. Semestar u kojem se sluša predmet: I semestar
9. Uslov za polaganje ispita: -
10. Cilj predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa pravnim poretom rimske države u periodu od osnivanja Rima (754 godine pre n.e.) pa do smrti cara Justinijana (565. god. n.e.). Upoznavanje sa istorijskim razvojem rimskog prava, institutima porodičnog, naslednog, stvarnog i obligacionog prava, kao i izučavanje civilnih postupaka, pružiće studentima adekvatnu teorijsku osnovu za dalje izučavanja privatnog prava. Pravilno razumevanje pravnih institucija različitih savremenih pravnih sistema, kroz proces njihovog nastanka i promena treba da doprinese sticanju opšte pravne kulture. Ovaj predmet obuhvata elemente pravne istorije i uporednog prava, što ga čini temeljnim sadržajem pravnih studija.

11. Ishod predmeta:

Očekuje se da savladavanjem programa predmeta student uspešno može da:

- ovlada teorijskim znanjem iz oblasti svih grana privatnog prava koje su nastale na postulatima rimskog privatnog prava, što će doprineti daljem njegovom naučnom i stručnom usavršavanju;

- pokaže pravilno razumevanje pravnih institucija različitih pravnih sistema kroz proces njihovog nastanka i promena;
- objasni genezu razvoja evropske pravne tradicije u kontekstu evropskih integrativnih procesa;
- definiše osnovne pojmove tradicionalne i uporednopravne istorije kontinentalnog prava.

12. Osnovna literatura:

- Stefanović. N.: *Rimsko pravo*, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;
- Šarkić, S.: *Osnovi pravne istorije*, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.

13. Dopunska stručna literatura i internet izvori:

- Šarkić, S.: *Osnovi rimskog prava*, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.;
- Slavnić, Lj.: *Istorija pravnih institucija*, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;

14. Broj časova aktivne nastave: 120

15. Teorijska nastava: 4*15=60

16. Praktična nastava: 4*15=60

17. Metode izvođenja nastave: Usmena predavanja ilustrovana u Power Point-u, Individualni i grupni radovi, interaktivni oblici nastave, prezentacije, diskusione grupe.

18. Ocenjivanja i provere znanja: maksimalan broj poena 100

Plan realizacije programa po nedeljama:

Redni broj radne nedelje	Naziv tematske jedinice	Metode izvođenja nastave (iz knjige predmeta)	Osnovna literatura (navesti literaturu i strane iz udžbenika koje se tog dana obrađuju)	Dodatna literatura i izvori (stručna literatura, internet izvori, zakoni i sl.)
1.	UVODNI ČAS Upoznavanje sa predmetom i načinom rada. • Opšta pitanja Istorije pravnih institucija • Naziv predmeta • Podela prava i pravnih sistema	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;
2.	STARI VEK Pravne ustanove najstarijih zakonika: • Hamurabijev zakonik, • Gortinski zakonik, • Zakon XII tablica Antička grčka, Sparta i Atina, Pravne ustanove atinskog prava	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;

		ustanovama		
3.	SREDNJI VEK Vizantija: - Nastanak i razvoj Vizantije - Državno uređenje Vizantije - Vizantijsko pravo-veza sa rimskim pravom - Justinijanova kodifikacija	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;
4.	SREDNJI VEK Srednjevekovna engleska i stvaranje Commn Law-a - Magna Carta Libertatum - Habeas Corpus act	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;
5.	SREDNJI VEK Srednjevekovna Srbija: - Raška – najstarija srpska država - Razvoj i feudalni karakter srpske države - Državno i društveno uređenje - Pravni sistem i izvori prava -	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;

	Dušanov zakonik • Pravne institucije i krivičnog građanskog prava Sudovi i sudski postupak	posete sudovima i drugim ustanovama		
6.	PRIPREMA ZA I KOLOKVIJUM Ponavljanje gradiva NOVI VEK Francuska • Francuska revolucija • Deklaracija o pravima čoveka i građanina • Code civile (1804.) Francuska republika i njene institucije	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;
7.	NOVI VEK Nemačka i Austrija • Ujedinjenje Nemačke • Nemački građanski zakonik (1911) • Austrijski građanski zakonik (1811)	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2008;
8.	NOVI VEK Razvoj srpskog prava Obnova Srbije i ukidanje feudalizma • Srpski građanski	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe,	Šarkić, S.: Osnovi pravne istorije, Pravni fakultet Univerziteta	Slavnić, Lj.: Istorija pravnih institucija, Pravni fakultet za privredu i

	zakonik (1844.) • Srpski krivični zakonik (1860.) • Osvrt na pravo u Srbiji u XX veku	izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Union: Službeni glasnik, Beograd, 2017.	pravosuđe, Novi Sad, 2008;
9.	PRIPREMA ZA II KOLOKVIJUM Ponavljanje gradiva RIMSKO PRAVO Periodizacija rimske istorije • Doba kraljeva • Doba republike • Doba principata • Doba dominata	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku delatnost.; Šarkić, S. (2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik
10.	RIMSKO PRAVO Sudbina rimskog carstva posle propasti rimske države • Varvarski zbornici rimskog prava • Vizantija • Glosatori • Postglosatori • Recepcija rimskog prava Pojam i podela Rimskog prava	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku delatnost.; Šarkić, S.

	• Pojam prava • Podela prava Pravo koje se odnosi na lica • Statusno pravo • Porodično pravo	i drugim ustanovama		(2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik
11.	RIMSKO PRAVO • Pravo koje se odnosi na stvari • Stvarno pravo • Nasledno pravo	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku delatnost.; Šarkić, S. (2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik
12.	RIMSKO PRAVO Pravo koje se odnosi na stvari Obligaciono pravo – Obligacioni odnos, izvršenje prestacije i gašenje obligacije	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku delatnost.;

		posete sudovima i drugim ustanovama		Šarkić, S. (2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik
13.	RIMSKO PRAVO Pravo koje se odnosi na stvari Obligaciono pravo – Izvori obligacija – Kontrakti, Pacta,	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku delatnost.; Šarkić, S. (2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik
14.	RIMSKO PRAVO Pravo koje se odnosi na stvari Obligaciono pravo – Izvori obligacija – Kvazikontrakti, Delikti, Kvazidelikti.	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku

		studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama		delatnost.; Šarkić, S. (2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik
15.	RIMSKO PRAVO Pravo koje se odnosi na tužbe – Građanski sudski postupak	Ostvarivanje cilja predmeta podrazumeva: teorijsku nastavu, vežbe, izradu seminara, konsultacije sa studentima, kao i posete sudovima i drugim ustanovama	Stefanović. N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, 2025;	Malenica, A. & Deretić, N. (2011). Rimsko pravo. Novi Sad: Pravni fakultet, Centar za izdavačku delatnost.; Šarkić, S. (2023). Osnovi rimskog prava. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union; Službeni glasnik

Plan realizacije izvođenja vežbi po nedeljama:

Redni broj radne nedelje	Naziv tematske jedinice	Metode izvođenja nastave (iz knjige predmeta)	Osnovna literatura (navesti literaturu i strane iz udžbenika koje se tog dana obrađuju)	Dodatna literatura i izvori (stručna literatura, internet izvori, zakoni i sl.)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

SEMINARSKI RAD

Seminarski rad izrađuje se na osnovu spiska orijentacionih tema i u konsultaciji sa predmetnim nastavnikom.

Seminarski rad potrebno je izraditi u obimu od 10.000 do 15.000 karaktera. Rad mora da sadrži naslovnu stranu sa sledećim elementima:

- naziv Univerziteta *Privredna akademija* i Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe u Novom Sadu,
- naslov rada i vrstu rada,
- ime, prezime i broj indeksa autora,
- ime mentora,
- mesto i datum izrade.

Obavezni delovi seminarskog rada su i zaključak, kao i spisak korišćenih izvora, koji treba da obuhvataju stručnu literaturu, pravne i internet izvore.

Seminarski rad može se predati u štampanoj ili elektronskoj verziji.

Detaljna uputstva za pisanje seminarskih radova studenti mogu preuzeti sa zvanične internet stranice Fakulteta.

Predlozi tema:

1. Periodizacija pravne istorije, pojam i podela istorije pravnih institucija.
2. Razvoj porodice u periodu prvobitne ljudske zajednice
3. Primitivno pravo-krvna osveta
4. Hamurabijev zakonik
5. Gortinski zakonik
6. Zakon XII tablica
7. Državno uređenje Atine i Atinska demokratija
8. Državno uređenje Sparte
9. Osnovna obeležja države i prava srednjeg veka
10. Odnos crkve i države u periodu srednjeg veka
11. Dušanov zakonik – pravne institucije
12. Dušanov zakonik – sudovi i sudski postupak
13. Države Hellenističkog doba
14. Opšte i partikularno pravo
15. Hrišćanstvo
16. Magna Carta Libertatum
17. Habeas corpus act
18. Srpski građanski zakonik (1844.) – pojedina oblast ili član
19. Srpski krivični zakonik (1860.) – pojedina oblast ili član
20. Veza vizantijskog i rimskog prava
21. Justinijanov kodifikacija
22. Specifičnosti civilnog prava – Civil law
23. Specifičnosti precedentnog prava – Common law
24. Francuska Deklaracija o pravima čoveka i građanina (1789.)
25. Francuski građanski zakonik – Code Civile (1804.)

26. Pravo u doba rimskih kraljeva
27. Pravo u doba Republike
28. Društvo i pravo u doba principata
29. Državno uređenje i pravo u doba dominata
30. *Iustitia*
31. Tutorstvo u rimskom pravu
32. Zajam (*mutuum*) kao realni izvor obligacija u rimskom pravu
33. Ostava (*depositum*) kao realni izvor obligacija u rimskom pravu
34. *Emtio venditio* (kupoprodaja) u rimskom pravu
35. *Furtum* (krađa) u rimskom pravu
36. *Dolus malus* (prevara) u rimskom pravu
37. *Negotiorum gestio* (nezvano vršenje tuđih poslova) u rimskom pravu
38. *Delicta iuris civilis* u rimskom pravu
39. *Societas* (ortakluk) u rimskom pravu
40. Tužba u sudskom postupku u rimskom pravu

PREDISBITNE OBAVEZE

Predisbitne obaveze	Poena	Završni ispit	Poena
Aktivnost u toku predavanja	10	pismeni ispit usmeni ispit	30
Praktična nastava	10		
Kolokvijumi (2)	20		
Seminarski rad	30		

Tematske jedinice obuhvaćene I kolokvijumom:

- Naziv predmeta
- Podela prava i pravnih sistema
- Praistorija – brak, porodica, pravo, religija
- Pravne ustanove najstarijih zakonika:
- Hamurabijev zakonik,
- Zakon XII tablica
- Antička grčka, Sparta i Atina, Pravne ustanove atinskog prava
- Vizantija:
- Nastanak i razvoj Vizantije
- Državno uređenje Vizantije
- Vizantijsko pravo-veza sa rimskim pravom
- Justinijanova kodifikacija

Tematske jedinice obuhvaćene II kolokvijumom:

Srednjevekovna engleska i stvaranje Common Law-a

- Magna Carta Libertatum
- Habeas Corpus act

Srednjevekovna Srbija:

- Raška – najstarija srpska država
- Razvoj i feudalni karakter srpske države
- Državno i društveno uređenje
- Pravni sistem i izvori prava - Dušanov zakonik
- Pravne institucije krivičnog i građanskog prava
- Sudovi i sudski postupak

Francuska:

- Francuska revolucija
- Deklaracija o pravima čoveka i građanina
- Code civile (1804.)
- Francuska republika i njene institucije

Razvoj srpskog prava

Obnova Srbije i ukidanje feudalizma

- Srpski građanski zakonik (1844.)
- Srpski krivični zakonik (1860.)
- Osvrt na pravo u Srbiji u XX veku

ISPITNA PITANJA:

OSNOVI PRAVNE ISTORIJE

1. Pojam istorije kao nauke (str.11-12)
2. Periodizacija istorije (str.12-13)
3. Istorijски izvori (str.13 i 16)

4. Pomoćne istorijske nauke (str.16-19)
5. Pojam, struktura i podela prava (str. 19-23)
6. Nastanak pravne istorije (str.23-25)
7. Prvobitna zajednica – pojam i izvori (str.29-30)
8. Periodizacija prvobitne zajednice (str. 30-31)
9. Brak, porodica i srodstvo u prvobitnoj zajednici (str. 31-33)
10. Organizacija društva u prvobitnoj zajednici (str. 33-34)
11. Društvena pravila u prvobitnoj zajednici (str. 35-36)
12. Religija u prvobitnoj zajednici (str. 36-37)
13. Opšta obeležja starog veka (str. 41 i 42)
14. Vavilon - izvori (str. 42 - 45)
15. Vavilon – državno uređenje (str. 45)
16. Vavilon – pravo (str. 45-51)
17. Atina – postanak i obrazovanje demokratije (str.51-54)
18. Državno uređenje Atine u vreme demokratije (str. 55-58)
19. Pravni položaj stanovništva u Atini (str. 58-60)
20. Srednjovekovni država i društvo (str. 63-66)
21. Hrišćanstvo (str. 67-68)
22. Srednjovekovno pravo (str. 69-73)
23. Franačka kraljevina (str. 73-78)
24. Srednjovekovna Francuska (istorija, državno i društveno uređenje, pravo) (str. 78-85)
25. Srednjovekovna Engleska (str. 85-91)
26. Arabijski kalifat i šerijatsko pravo (str.91-94)
27. Vizantija – Istorija, državno uređenje i vizantijski feudalizam (str. 94-98)
28. Vizantijsko pravo (str. 98-100)
29. Srednjovekovno srpsko pravo - Izvori (str.100-102)
30. Srednjovekovno srpsko pravo – Statusno pravo (str. 103-105)
31. Srednjovekovno srpsko pravo – Državno uređenje (str. 105-107)
32. Srednjovekovno srpsko pravo - Krivično pravo (str. 107-110)
33. Srednjovekovno srpsko pravo – Građansko pravo (str. 110)
34. Srednjovekovno srpsko pravo –Organizacija sudova i sudski postupak (str. 110-112)
35. Građansko društvo (str.114-117)
36. Buržoasko pravo (str. 117-118)
37. Engleska (Velika Britanija, Ujedinjeno Kraljevstvo) (str. 118-123)
38. Sjedinjene Američke Države (str.123 - 129)
39. Francuska (Pregled istorijskog razvitka i državnog uređenja) (str. 129-137)
40. Francusko pravo (str. 138 - 140)
41. Srbija – Borba za autonomiju (1804 - 1830) (str. 140-145)
42. Srbija kao vazalna država (1830 - 1878) – Prva vladavina kneza Miloša i Mihaila Obrenovića – Hatišerifi i Turski ustav (1830 - 1842) (str. 145-147)

43. Vladavina Aleksandra Karađorđevića (1842 - 1858) – Istorijat i Srpski građanski zakonik (str. 148-150)
 44. Druga vladavina kneza Miloša i Mihaila Obrenovića (1859 – 1868) – Svetoandrejska skupština, Ustavni zakoni, Kodifikacija krivičnog prava (str. 150-151)
 45. Od namesničke vlade do sticanja nezavisnosti – Namesnički ustav (1868 – 1878) (str. 152-153)
 46. Srbija kao nezavisna država – Od Berlinskog kongresa do abdikacije kralja Milana (1878 – 1889) – Ustav iz 1888. godine (str. 153-155)
 47. Vladavina Aleksandra Obrenovića (1889 – 1903) (str. 155-157)
 48. Vladavina Petra Karađorđevića (1903 – 1914) – Ustav iz 1903 (str. 157)
 49. Prvi svetski rat i nastanak Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (158-161)
 50. Vidovdanski ustav (str. 161-165)
 51. Kraljevina Jugoslavija (1929-1941) (str.165-166)
 52. Ustav Kraljevine Jugoslavije (str. 166-168)
 53. Banovina Hrvatska (str. 168-169)
 54. Pravni sistem u Kraljevini (1918 - 1941) (str. 170-171)
 55. Državni udar 27. marta 1941. godine (str. 171 – 172)
-

RIMSKO PRAVO

56. Pojam, značaj i podela rimskog prava (str. 13-26.)
57. Izvori rimskog prava (str. 26-29.)
58. Doba kraljeva - Nastanak rimske države – Osnivanje grada Rima (str. 30-33)
59. Državno uređenje u periodu kraljeva – vojna demokratija i društvena struktura u periodu kraljeva - odnos patricija i plebejaca (str. 33-37.)
60. Reforma Servija Tulija i pravo u periodu kraljeva (str. 37-42.)
61. Doba republike - Ekonomija i društveno uređenje u periodu republike (42-49.)
62. Državno uređenje u periodu republike (Narodne skupštine, Senat i magistrature) (str. 49-55.)
63. Pravo u periodu republike (str. 55-61.)
64. Principat - Državno uređenje u periodu principata, hrišćanstvo i *Pax Romana* (str. 61-67.)
65. Društveno uređenje u periodu principata (str. 13-26) i osnovna obeležja klasičnog rimskog prava (str. 67-72.)
66. Dominat - Opšte odlike, državno uređenje, ekonomija i društvo u periodu dominata, hrišćanstvo i pad Zapadnog rimskog carstva (str. 72-79.)
67. Osnovne odlike postklasičnog prava u periodu dominata i pravne zbirke pre Justinijana (str. 79-84.)
68. Justinijanova kodifikacija (sadržaj i značaj) (str. 84-90.)
69. Sudbina rimskog prava nakon Justinijana (Rimsko pravo u Vizantiji, rimsko pravo u zapadnoj Evropi, glosatori, postglosatori, škola elegantne jurisprudencije, škola prirodnog prava (Jusnaturalistička škola), istorijsko pravna škola) (str. 90-100.)

70. Statusno pravo – pojam (str. 100-101.)
71. Pravna sposobnost (fizičko (str. 101-102.) i pravno lice (str. 117-119.)
72. *Status libertatis* (stanje slobode), izvori ropstva, pravni i društveni položaj robova, prestanak ropstva (str. 103-109.)
73. *Status civitatis* (građansko stanje), sticanje i sadržina rimskog građanstva (str. 109-111.)
74. *Status familiae* (porodično stanje), *patria potestas* (očinska vlast), *manus* (vlast nad ženom), *mancipium* (vlast nad slobodnim ljudima), *capitis deminutio* (promena statusa) (str. 111-117.)
75. Poslovna sposobnost: tutorstvo (*tutela*) i starateljstvo (*cura*) (pojam, oblici i prestanak starateljstva) (str. 119-128.)
76. Deliktna sposobnost fizičkih lica (str. 128-131.)
77. Porodično pravo - Srodstvo - Vrste srodstva (str. 131-133.)
78. Porodica - Oblici porodice (konzorcijum (*consortium*), agnatska porodica (*familia*) i kognatska porodica) (str. 133-138.)
79. Brak - brak sa manusom - brak bez manusa - imovinski odnosi supružnika - Konkubinat - Položaj žene u braku i porodici (str. 138-150.)
80. Stvarno pravo - Pojam, karakteristike i vrste stvarnih prava (str. 150-153.)
81. Stvari – Pojam i klasifikacija stvari (str. 153-163.)
82. Svojina - pojam (str. 163.)
83. Kolektivna svojina (*ager gentilius*, svojina konzorcijuma, *ager publicus*) (str. 163-167.)
84. Privatna svojina (kviritska svojina, pretorska svojina, provincijska svojina, peregrinska svojina (str. 167-171.)
85. Susvojina (str. 171-172.)
86. Načini pribavljanja svojine (*modus aquirendi*) (sticanje svojine od države, derivativno i originarno sticanje svojine) (str. 172-182.)
87. Okupacija (*occupatio*) (str. 176-177.)
88. Nalaz blaga (*thesaurus*) (str. 177.)
89. Održaj (*usucapio*) (str. 177-180.)
90. Priraštaj (*accessio*) (str. 180-181.)
91. Prerada (*specificatio*) (str. 181-182.)
92. Sticanje svojine na plodovima (str. 182.)
93. *Confusio* i *commixtio* (str. 182.)
94. Zaštita svojine (*Rei vindicatio*, *Actio Publiciana* i *Actio negatoria*) (str. 182-185.)
95. Državina (*possessio*) (pojam i elementi državine, vrste državine i zaštita državine) (str. 185-190.)
96. Stvarna prava na tuđim stvarima (*iura in re aliena*) (str. 190.)
97. Službenosti (*servitutes*) (Pojam i podela službenosti, načela službenosti i sticanje, zaštita i gašenje službenosti) (str. 191-194.)
98. Založna prava (Pojam založnog prava, Oblici zaloge (fiducija, pignus i hipoteka) (str. 194-197.)
99. Dugoročni zakup zemljišta (*superficies*, *emfitevza* i *Ius in agro vectigali*) (str. 197-199.)
100. Nasledno pravo - Pojam, podela i istorijski razvoj naslednog prava (str. 199-201.)
101. Intestatsko nasleđivanje (str. 201-206.)

102. Testamentarno nasleđivanje (Pojam i sadržaj testamenta, vrste testamenti, *testamenti factio*) (str. 206-211.)
103. Singularne sukcesije u slučaju smrti (Legati, fideikomisi, poklon za slučaj smrti (*donatio mortis causa*)) (str. 211-214.)
104. Nužni naslednici (str. 214-215.)
105. Prijem nasleđa (Izjava o prijemu nasleđa (*aditio hereditatis*), ležeća zaostavština (*hereditas iacens*), posledice prijema nasleđa i pravna zaštita naslednika (str. 215-219.)
106. Pojam i karakteristike obligacionog odnosa (str. 220-221.)
107. Subjekti obligacije i stranke u obligacionom odnosu (str. 221-222.)
108. Promena subjekata (str. 222-223.)
109. Dejstvo obligacija prema trećim licima (Ugovori u korist i na teret trećeg lica; *Actiones adiecticiae qualitatis i actiones noxales*) (str. 223-226.)
110. Sadržaj i predmet obligacija (str. 226-227.)
111. Obezbeđenje potraživanja poverioca (Jemstvo, ugovorna kazna, kreditni nalog) (str. 227-230.)
112. Neizvršenje prestacije i posledice neizvršenja (str. 230.)
113. Docnja (docnja dužnika i docnja poverioca) (str. 230-232.)
114. Naknada štete zbog nemogućnosti izvršenja prestacije – kontraktna odgovornost (str. 232-235.)
115. Gašenje obligacije bez izvršenja prestacije (str. 235)
116. Gašenje obligacije na osnovu sporazuma stranaka - *solutio* (isplata), *novatio* (prenov), *litis contestatio*, oprostaj duga (*pactum de non petendo*) i prebijanje dugova (*compensatio*) (str. 235-239.)
117. Jednostrani raskid obligacije (str. 239.)
118. Gašenje obligacije usled okolnosti koje ne zavise od volje stranaka (Smrt stranke, *capitis deminutio* (gubitak statusa), *confusio* (sjedinenje), Slučaj (*casus*) i viša sila (*vis maior*) (str. 239-241.)
119. Izvori i klasifikacija obligacija (str. 241-244.)
120. Kontrakti - Pojam i klasifikacija kontrakata (str. 244-245.)
121. Zabluda (*error*) (str. 245-246.)
122. *Nexum* (str. 246.)
123. Verbalni kontrakti (stipulacija i ostali verbalni kontrakti) (str. 247-250.)
124. Literalni (pisani) kontrakti (*expensilatio, syngraphae i chirographum*) (str. 250-251.)
125. Realni kontrakti (zajam (*mutuum*), posluga (*commodatum*), ostava (*depositum*), fiducija i *pignus*) (str. 251-259.)
126. Konsensualni kontrakti (str. 259-271.)
127. Kupoprodaja (*emptio venditio*) (str. 259-264.)
128. Zakup ili najam - *Locatio conductio rei* (ugovor o zakupu stvari), *locatio conductio operarum* (ugovor o najmu radne snage), *locatio conductio operis* (ugovor o delu) (str. 264-267.)
129. Ortakluk (*societas*) (str. 267-269.)
130. Nalog ili zastupništvo (*mandatum*) (str. 269-271.)
131. Bezimeni kontrakti (str. 271-273.)

132. *Pacta* - sporazumi (pojam i vrste sporazuma (*Pacta adiecta* – dodatni sporazumi, *Pacta praetoria* – pretorski sporazumi, *Pacta legitima* – zakonski sporazumi) (str. 273-276.)
133. Kvazikontrakti (nezvano vršenje tuđih poslova (*negotiorum gestio*) i pravno neosnovano bogaćenje (*condictiones sine causa*) (str. 276-279.)
134. Drugi oblici kvazikontrakata (str. 279-280.)
135. Delikti - Pojam i vrste (str. 280-282.)
136. Civilni delikti (*delicta iuris civilis*) - *iniuria*, *furtum* (krađa), *damnum iniuria datum*, *rapina* (razbojništvo) (str. 282-288.)
137. Pretorski delikti (*delicta praetoria*) (*Metus* (prinuda), *dolus malus* (prevara), *fraus creditorum* (izigravanje poverioca) (str. 288-291.)
138. Kvazidelikti (str. 291-292.)
139. Pojam građanskog sudskog postupka - Pojam tužbe i podela tužbi (str. 293-299.)
140. Ostala procesualna sredstva (kondikcije (*condictio*), interdikt (*interdictum*), *querela*, *exceptio*, *restitutio in integrum*) (str. 299-300.)
141. Vrste građanskih sudskih postupaka - Legisakcioni postupak - Pojam, karakteristike, vrste i tok (str. 300-306.)
142. Formularni postupak (Razlozi nastanka i osnovni principi formularnog postupka, tok formularnog postupka (str. 306-311.)
143. Ekstraordinarni postupak (Nastanak ekstraordinarnog postupka i osnovne karakteristike, tok ekstraordinarnog postupka-pokretanje postupka, dokazni postupak, presuda, žalba (*appellatio*), izvršenje presude (str. 311-315.)